

ASOCIÁCIA STRÁŽCOV

CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ SLOVENSKA

Vážený pán
Tomáš Taraba
minister
Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

č.j.

Spišská Nová Ves

26.2.2024

Vážený pán minister,

V roku 2023 sa na vás listom so žiadosťou o pomoc pre profesionálnych strážcov obrátila skupina troch zamestnancov tatranského národného parku a Národného parku Slovenský raj. Títo traja zamestnanci sa predstavili aj ako členovia výboru Asociácie strážcov chránených území Slovenska (ASCHÚS). To je síce pravda, ale na to aby vystupovali v mene ASCHÚS nemali mandát a preto ich názory nereprezentujú názory väčšiny členov tohto občianskeho združenia.

Asociácia strážcov chránených území Slovenska sa na Ministerstvo životného prostredia SR v minulosti viac krát obrátila listom o pomoc pri riešení dlhodobo pretrvávajúcich problémov stráže prírody ako profesionálnej tak aj dobrovoľnej, žiaľ bez odozvy. S pisateľmi listu preto súhlasíme v tom, že problematiku stráže prírody ako profesionálnej tak aj dobrovoľnej treba venovať pozornosť a nájsť riešenia pre zlepšenie a uľahčenie výkonu jej povinností, ktoré jej ukladá zákon.

Pisatelia listu, ale v liste adresovanom vám uviedli niekoľko nepresností, ktoré môžu zavádzať. Preto by sme chceli na tieto nepresnosti reagovať.

Stráž prírody bola ustanovená v § 58 Zákona č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Záujemca o členstvo v stráží prírody v zmysle vykonávacieho predpisu musel absolvovať skúšky, ktoré pozostávali zo znalostí tohto zákona, trestného zákona a znalosti územia. Skúšky boli formou písomného testu, ktorý mal napr. v Banskobystrickom kraji viac ako 60 otázok. Je ale treba uviesť, že rôzne Krajské úrady životného prostredia pristupovali ku skúškam individuálne a počet otázok sa kraj od kraja menil. Podľa tohto zákona niektorí zamestnanci organizácií ochrany prírody, ktorých určí ministerstvo majú tiež oprávnenia stráže prírody. Nemusia ale absolvovať skúšky a teda bolo na dobrovoľnosti toho ktorého pracovníka, či si naštuduje platné predpisy – napr. trestný zákon. Je potrebné dodať, že pri koordinácii činnosti stráže prírody keďže im to zákon neukladal nie všetky správy NP a CHKO spolupracovali. Tie ktoré spolupracovali si vytvorili aktív kvalitných spolupracovníkov.

Národné parky a chránené krajinné oblasti nikdy nemali výkon štátnej správy. Vždy boli odbornými organizáciami, ktoré po odbornej stránke vo vzťahu k ochrane prírody posudzovali rôzne žiadosti a následne pre orgány štátnej správy ochrany prírody vypracovávali odborné stanoviská, na základe ktorých potom orgány ochrany prírody vydávali rozhodnutia.

V roku 2002 bol prijatý nový zákon o ochrane prírody a krajiny pod číslom 543/2002 Z. z. Ten rozširuje oprávnenia a povinnosti stráže prírody a dáva možnosť Okresným úradom v sídle kraja poveriť koordináciu činnosti jednotlivé NP alebo CHKO. Niektoré úrady tak urobili a niektoré nie. Taktiež po poverení koordináciou nie všetky správy NP a CHKO túto koordináciu vykonávali. Profesionálni strážcovia ako zamestnanci stále majú oprávnenia stráže prírody ak im ich určí ministerstvo.

Novelou č. 356/2019 Z. z. účinnou od 15.4.2020 zákon delí stráž prírody na profesionálnu a dobrovoľnú. Dôvodom je vzhľadom na skutočnosť, že profesionálni strážcovia boli často zamestnávateľom zneužívaní na výkon činností nesúvisiacich s prácou a poslaním strážcu (často boli poverovaní upratovaním priestorov, umývaním áut, alebo ich hlavnou činnosťou bol výkon menežmentových úloh a tak na výkon strážnej služby, envirovýchovu, alebo údržbu hraničného značenia nezostal čas), potreba zamestnancom organizácií ochrany prírody zamestnaným na pozícii strážca dať legislatívny rámec a zaviazať ich pri výkone práce povinnosťami a oprávneniami určenými zákonom. Samozrejme táto novela dala povinnosť aj profesionálnym strážcom absolvovať preskúšanie ich vedomostí zo zákona o ochrane prírody a krajiny, trestného a priestupkového práva a znalosti územia.

Žiadny dovtedy platný zákon nepoznal pojem „profesionálny strážca“, takže sa nemohol vytrátiť zo zákona. „Strážca“ je len názov profesie v NP alebo CHKO tak ako „krajinár“, „dendrológ“, „zoológ“, alebo „botanik“